

ВІДГУК
офіційного опонента доктора архітектури, професора
Василенка Олександра Борисовича
на дисертаційну роботу Лі Цзепена
«ФОРМАЛЬНО-ЕСТЕТИЧНІ ЗАСОБИ ДИЗАЙНУ
МЕТАЛЕВИХ ОБ'ЄКТІВ ПРОСТОРОВОЇ ПЛАСТИКИ»
з галузі знань 02 Культура
і мистецтво зі спеціальності 022 Дизайн

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ

Предметно-просторове середовище сучасності змінюється під впливом нових технологій формоутворення. В цьому середовищі металево-просторова пластика набуває особливої актуальності, яка функціонує на перетині мистецтв, архітектури та дизайну. А також формує нові візуально-просторові об'єкти та сценарії взаємодії із глядачем. Здобувач влучно зазначає, що трансформація художньо-естетичних підходів до дизайну металевих об'єктів породжує нові форми та принципи організації простору.

Водночас, незважаючи на активне поширення відповідних практик у реальному середовищі, їх наукове осмислення, зокрема в площині формально-естетичних засобів, морфологічної типології та характеру взаємодії з архітектурним середовищем, залишається недостатньо систематизованим. А тому звернення здобувача до цілісного аналізу сучасних форм металевої просторової пластики, виявлення таких характеристик, як: морфологічні, технологічні та естетичні.

Актуальність дисертаційного дослідження здобувача Лі Цзепена обумовлена тим, що сучасна металева просторова пластика виходить за межі будь-якої єдиної дисципліни. У цьому міждисциплінарному полі з'являються нові конкретні зміни: тип формоутворення, властивість організації простору, форма взаємодії з глядачами.

ОБҐРУНТОВАНІСТЬ, ДОСТОВІРНІСТЬ ТА НАУКОВА НОВИЗНА ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові результати дисертаційного дослідження є логічно обґрунтованими, а їх достовірність забезпечується використанням комплексу методологічних підходів: історичний, стилістичний, семіотичний, логічний, технологічний аналіз. Автор розкрив просторову пластику як міждисциплінарний простір, в якому утворюються композиційні форми з такими чинниками, як: художній, технологічний, архітектурний.

В дисертації автором приділено найпильнішу увагу формулюванню наукової новизни дослідження. Варто вказати на наступне:

- вперше науково досліджено періодизацію розвитку просторової металевої пластики, починаючи з другої половини ХХ ст.;
- вперше запропоновано та удосконалено класифікацію за трьома базовими характеристиками (організацією морфології, технології виготовлення, характеру взаємодії з архітектурним середовищем);
- обґрунтовано параметричне моделювання, адитивне виробництво та цифрові системи метало-обробки, які не є лише інструментами виготовлення, а являються генераторами нової художньої мови;
- розроблена авторська типологія металевої просторової пластики;
- визначене поняття «біоморної» (термін «біоморна» обробка найчастіше асоціюється з використанням біологічних препаратів) та «біоміметичної» обробки, яка застосовується для металевих об'єктів просторової пластики; («Біоміметична» обробка — це підхід, що базується на моделюванні принципів, структури та процесів живої природи для створення ефективних технологій, матеріалів або доглядових засобів).
- сформульовані принципи формування творчої стратегії в сучасній металевій пластичі: «морфологічна гібридність», «перцептивна маршрутизація», «семантична відкритість», «параметрична раціональність».

Наукові результати мають теоретичне і практичне значення, яка вперше формулює концептуальну базу для розуміння просторової пластики.

Дисертаційне дослідження виконано в структурі науково-дослідної теми кафедри «Інновації в мультимедійному дизайні в контексті науково-технологічного прогресу» (Наукова рада ХДАДМ, протокол №02 від 19.10.2021 р.). Тема дослідження зв'язана з державними програмами формування комфортного дизайн-середовища міста, які розкриваються постанові Кабінету Міністрів України «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну й ергономіки та впровадження їх досягнення в промисловому комплексі, об'єктах житлової, виробничої та соціально-культурної сфери» (від 20 січня 1997 р., №37).

ОЦІНКА ЗМІСТУ ДИСЕРТАЦІЇ, ЗАВЕРШЕНІСТЬ ТА ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дисертаційне дослідження Лі Цзепена є завершеною науковою роботою, структура якого відображає чітко розуміння обраної проблеми та логічну послідовність наукового мислення. Зміст узгоджується з темою, а головні положення та висновки є природним наслідком проведеного формально-естетичного, морфологічного й технологічного аналізу. Теоретичні положення, розділи та

узагальнення послідовно викладені, що підтверджує високий рівень наукової складової. Порушень принципів академічної доброчесності не виявлено. Ідеї, теоретичні позиції та результати інших авторів, використані у роботі, супроводжуються відповідними посиланнями; цитування здійснено з дотриманням чинних академічних вимог. Відсутні ознаки плагіату, фабрикація чи фальсифікація наукових результатів. Дисертація є самостійним авторським дослідженням, що підтверджує наукову коректність поданих матеріалів.

МОВА ТА СТИЛЬ ВИКЛАДЕННЯ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Дисертаційна робота виконана українською мовою та супроводжується анотацією на англійській мові, що підтверджує дотримання міжнародних вимог щодо презентації наукових результатів. Виклад матеріалу здійснено послідовно, логічно та відповідно до вимог академічного стилю. Структура дисертації є стандартизованою та відповідає вимогам ВАК України до оформлення дисертаційних робіт: вступ, три аналітичні розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг дисертації становить 193 сторінки, з яких основний текст займає 133 сторінки, список джерел – 22 сторінки, додатки (таблиці) – 13 сторінок, (ілюстрації) – 28 сторінок. У межах дослідження здобувачем опрацьовано 172 бібліографічних джерела, що свідчить про належний рівень опрацювання наукової літератури.

У *вступі* послідовно розкрито структурні компоненти дослідження: актуальності теми, об'єкту та предмету, мета й завдання, методологічна база, відомості апробації результатів, а також наукова новизна та практичне і теоретичне значення. Мовний стиль викладу є науково виваженим і відповідає академічним стандартам.

У *першому розділі* проаналізований сучасний стан дослідження теми, теоретико-методологічний підхід дослідження металевої просторової пластики, уточнений понятійно-термінологічний апарат та систематизовані наукові підходи в контексті мистецтва, дизайну й архітектури. Автор зосереджується на поясненні методів дослідження, які включають наступні методи:

- історико-культурний;
- естетичний;
- феноменологічний;
- концептуальний;
- семіотичний;
- просторово-архітектурний;
- архівно-документальний;

- технологічний.

Методи дослідження дозволили зробити комплексну оцінку формально-естетичних характеристик металевих об'єктів просторової пластики визначеного періоду.

Здобувач послідовно розкриває еволюцію наукових уявлень про просторову пластику, показує період функціонування в предметно-просторовому середовищі, а також встановлює практичні зв'язки з інноваційними технологіями.

Другий розділ є історико-аналітичним, спрямованим на виявлення ключових аспектів розвитку просторової пластики, який відображає трансформацію формоутворення, технологічних підходів і естетичних принципів. Дослідження дозволяє простежити зв'язки пластики з архітектурним середовищем та змінами в проєктній культурі зазначеного періоду. Проаналізовані підходи до формоутворення металевих об'єктів: модульні системи, решітчасті та оболонкові структури, вплив цифрових технологій та параметричного дизайну. Виявлені ключові поняття такі як: ускладнення морфологічної структури, зростання ролі цифрових технологій, формування нових принципів композиційної організації простору.

Визначені узагальнені підходи до створення інсталяцій, які розкривають специфіку поєднання художньо-образних та технологічних рішень. Проаналізовані сучасні інноваційні технології виготовлення металевих об'єктів просторової пластики.

Третій розділ є концептуально-узагальнюючим. Який виконує функцію синтезу попереднього аналізу. Сформовано систему естетичних характеристик сучасної металевої просторової пластики. Проведений аналіз виникнення «морфологічної гібридності». Здобувач показує, як сучасні підходи виходять за межі традиційної скульптури, формуючи нові типи просторових структур. Також в цьому розділі сконцентровано увагу на динамічні взаємодії об'єкту з глядачем і середовищем. З'являється поняття «перцептивної маршрутизації», багатопланового сприйняття та динамічної взаємодії з простором. Науково обґрунтовано роль цифрового моделювання, параметричного дизайну, адитивних і комп'ютеризовано керованих процесів металооброблення у створенні складних просторових форм. Визначено «параметричну раціональність» як один із центральних чинників сучасного формоутворення. Введено поняття «семантичної відкритості», що відображає здатність пластичних об'єктів до множинних інтерпретацій і варіативності сприйняття. Третій розділ засвідчує високу готовність здобувача до синтезу та систематизації. Тому розділ є логічним завершенням дослідження та формує теоретичну основу для подальших досліджень у сфері дизайну предметно-просторового середовища.

Загалом слід зазначити, що одним з найважливіших результатів дисертанта є *запропоновані пропозиції* з формально-естетичних засобів дизайну металевих об'єктів просторової пластики. В основі методики - побудова загальної дизайн-художньої концепції формування міського середовища, яка має основні складові: дизайн, мистецтво, архітектура. Структурна теоретична модель методики проектування міського середовища розкриває зміст завдань, регламентує послідовність етапів проектування і участь спеціалістів. Системність підходу до виконання завдань враховує фактори впливу, базується на принципах формування, як зовнішнього так і внутрішнього середовища, створює зв'язок об'єкт – глядач.

Позитивним результатом роботи є виявлення основних формально-естетичних засобів дизайну та елементів предметного наповнення, тобто металевих об'єктів просторової пластики, згідно функціонально-технологічної організації міського середовища та з урахуванням здатності формування візуальних характеристик середовища.

Враховуючи сучасні тенденції підвищення художньої ролі дизайну предметного наповнення (металевих об'єктів просторової пластики) міського предметно-просторового середовища, визначено *основні прийоми* художнього конструювання елементів предметного наповнення: універсальність, уніфікація трансформативності, адаптація та ряд додаткових прийомів спільної просторової та матеріальної взаємодії елементів предметного наповнення.

Загальні висновки відповідають поставленим завданням та відображають основні результати дисертаційного дослідження.

ПОВНОТА ВИКЛАДЕННЯ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ ДИСЕРТАЦІЇ В ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЯХ

Основний зміст роботи опубліковано у 4 наукових публікаціях, які входять до переліку МОН України, 2 тези – у збірках матеріалів наукових конференцій (міжнародна науково-практична конференція «60 років Вищої школи дизайну, рік», 7 грудня 2022 року. Харків. ХДАДМ. 2024. Доповідь «Внутрішній простір абстрактних металевих скульптур». Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри мультимедійного дизайну ХДАДМ «Мультимедійний дизайн і анімація: проблеми та розвиток», 26 квітня 2024 року. Харків. ХДАДМ. 2024. «Використання цифрових технологій в створенні та репрезентації об'єктів просторової пластики».

Кількість доповідей на наукових конференціях свідчить про достатньо повну апробацію роботи. Список публікацій за темою дослідження вказує на повне викладення положень роботи у встановлених ДАК наукових виданнях.

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ

Вважаю за необхідне зазначити наступні дискусійні положення та зауваження до поданої дисертаційної роботи:

1. У першому розділі слід було б більш ґрунтовно та детальніше розкрити питання аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду представленої на розгляд теми дисертаційного дослідження.

2. Висновки до розділу 2 мають описовий характер і не містять достатнього теоретичного узагальнення отриманих результатів».

3. У третьому розділі дисертації не простежує чітку відповідність між заявленими завданнями і отриманими результатами, що ускладнює процедуру дослідження. Виявлені тенденції носять переважно описовий характер. Формально-стилістичний метод фактично застосовується при розгляді конкретних дизайну металевих об'єктів просторової пластики.

4. Не вистачає формалізованого визначення загального критерію ефективності системи, який би дав можливість оцінити запропоновані алгоритми формально-естетичних засобів дизайну металевих об'єктів просторової пластики.

5. Наукові аспекти за темою дослідження могли би бути глибше розкриті, такі як:

- уточнення класифікації конкретних методів параметричного формоутворення;
- визначення детального акценту біологічно просторового рішення просторової пластики;
- було б ширше розглянути питання сталого розвитку, екологічної складової та природнього циклу металевих матеріалів у сучасній просторовій пластичі, що могло бути перспективним напрямком для майбутніх досліджень.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ І ОЦІНКА ДИСЕРТАЦІЇ

Зазначені недоліки мають суто рекомендаційний характер і не впливають на остаточні результати дослідження, а також не знижують загальної цінності. Дисертація Лі Цзепена повністю відповідає всім вимогам наукової спеціальності 022 Дизайн.

Дисертація здобувача Лі Цзепена є завершеною науковою працею, яка пов'язана з вирішенням актуальних наукових задач піднятої проблеми з визначенням формально-естетичних засобів дизайну металевих об'єктів просторової пластики.

Автор дослідження Лі Цзепен представляє собою сформованого досить досвідченого наукового працівника, який здатний грамотно і на сучасному рівні вирішувати наукові проблеми.

Враховуючи висловлене, вважаю, що дисертаційна робота на тему: **«Формально-естетичні засоби дизайну металевих об'єктів просторової пластики»** відповідає вимогам п.11,14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань ДАК Міністерства освіти і науки України», які висуваються до докторських дисертацій, а її автор **Лі Цзепен** заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 022 Дизайн.

Офіційний опонент:

Доктор архітектури, професор,
професор кафедри архітектури
будівель та споруд
Архітектурно-художнього інституту
Одеської державної академії
будівництва та архітектури

О.Б. Василенко

Відгук проф. Василенка О.Б.

Засвідчую:

М.П.

«_____» _____ 2026 року